یادداشت

آغاز بهره‌وری از اقدامات کوچک

شیمادخت ساده . رئیس گروه جایزه ملی بهره‌وری ایران

تجربه کشورهای درحال‌توسعه نمایانگر این است که بهره‌وری آن‌قدر کـه از برایند انجام کارهای کوچک متأثر بـوده؛ از کارهای بزرگ و کمآثر بهبود نمی‌یابد. از طرفی در شـرایطی کـه سـنگ بزرگ نشانه تزئین است و امکان سـرمایه‌گذاری نیز در این خصوص کم بوده پس مناسـب به‌نظر می‌رسـد که با انجام کارهای کوچک و مهم به تعـداد زیاد، دین خود را برای میهن عزیزمان ادا کنیم. در این ارتباط، مثال‌هایی به شرح ذیل ارائه می‌شود: ۱. در کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه چندین سال است که برنامه‌های کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی یا به اجرا گذاشته‌اند، به‌طور مثال در ترکیه ۵۰ درصد کاهش و در اسـترالیا ۸۰ درصد مصرف کاهش یافته است. در فرانسه ممنوعیت استفاده از کیسه‌های پلاستیکی در دو مرحلـه صـورت گرفت، ابتدا در سـال ۲۰۱۶ کیسـه‌های سـبک خریدهای معمولی ممنوع شد و از ابتدای سال ۲۰۱۷ میلادی نیز استفاده از کیسه‌های ضخیم‌تر که برای خرید سبزیجات و میوه مورد استفاده قرار می‌گرفت، ممنوع شد. همچنین در ایتالیا استفاده از کیسه‌های پلاستیکی یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۲. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **فکـرمی‌کنید در موقعیت کنونی که ایـران در آن قرار‌دارد، بهتر است ایران با کدام‌یک از این سه منطقه ژئوستراتژیک پیوند داشته باشد؟**

قبل از اینکه به این سـؤال پاسـخ دهم باید بگویم یک پارادایم نوظهور جدید هم در جغرافیای سیاسـی از اواخر قرن بیسـتم در این علـم شـکل گرفتـه که جهان و بازنمایی جهان را نه بر اسـاس منطـق «مجزایی یا موزائیکی» که قبلا به آن اشـاره کردم می‌بیند، بلکه در جغرافیای سیاسی، به جای قلمروبندی و تحلیل روابط یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۴. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **فکـرمی‌کنید در موقعیت کنونی که ایـران در آن قرار‌دار‌د، بهتر است ایران با کدام‌یک از این سه منطقه ژئوستراتژیک پیوند داشته باشد؟**

قبل از اینکه به این سـؤال پاسـخ دهم باید بگویم یک پارادایم نوظهور جدید هم در جغرافیای سیاسـی از اواخر قرن بیسـتم در این علـم شـکل گرفتـه که جهان و بازنمایی جهان را نه بر اسـاس منطـق «مجزایی یا موزائیکی» که قبلا به آن اشـاره کردم می‌بیند، بلکه در جغرافیای سیاسی، به جای قلمروبندی و تحلیل روابط یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۴. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **فکـرمی‌کنید در موقعیت کنونی که ایـران در آن قرار‌دار‌د، بهتر است ایران با کدام‌یک از این سه منطقه ژئوستراتژیک پیوند داشته باشد؟**

قبل از اینکه به این سـؤال پاسـخ دهم باید بگویم یک پارادایم نوظهور جدید هم در جغرافیای سیاسـی از اواخر قرن بیسـتم در این علـم شـکل گرفتـه که جهان و بازنمایی جهان را نه بر اسـاس منطـق «مجزایی یا موزائیکی» که قبلا به آن اشـاره کردم می‌بیند، بلکه در جغرافیای سیاسی، به جای قلمروبندی و تحلیل روابط یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۴. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

مرتضی قورچی در گفت‌وگو با «شرق» از تبعات نگاه موزائیکی در توجه به همکاری‌های اقتصادی با جهان می‌گوید

ایران سردرگم در اقتصاد شبکه‌ای

باید چالش‌هایمان را با حوزه ژئواستراتژیک آتلانتیک کاهش دهیم و سیاست را به مرور همگام با اقتصاد کنیم

عکس: مهیار تاکی/ شرق

شکوفه حبیب‌زاده

پیش از آنکه وارد بحث شویم، می‌خواهم از منظر جغرافیای سیاسی تصویری از «ایران» به دست بدهید تا بهتر بتوانیم درباره موقعیت کنونی کشور و شیوه همکاری با جهان از منظر توسعه اقتصادی وارد گفت‌وگو شویم.

به نظر من ما با سؤال خوبی شـروع می‌کنیم. من اعتقاد دارم قبل از هـر تحلیلی از ایران، باید وضعیـت ایران را در زمان و مکان دید؛ یعنی در چه زمانی و در چه مکانی ایستاده‌ایم. بنابراین اگر بخواهم خیلی ساده به سـؤال شـما برگردم، فکر می‌کنم بهتر اسـت ایران را در پارادایمی علمی در جغرافیای سیاسـی و در قرن بیسـت‌ویکم قـرار داده و بعد تصویـری از آن را با توجه به ایـن وضعیت ایران خود بازنمایی کنیم تا بدانیـم در چه جایگاهی قرار داریم. در اینجا لازم اسـت قبل از ورود به بحث، از یک پارادایم مسـلط علمـی در جغرافیـای سیاسـی و روابط بین‌الملل در قرن بیسـتم و همچنین قرن بیسـت‌ویکم صحبت کنم. در حقیقت پارادایم مسـلط علمی در جغرافیای سیاسـی و رشـته روابط بین‌الملل، همـواره دیدن و بازنمایی جغرافیای سیاسـی جهان در چارچـوب فضاهای از هم «مجزانشـده» یا «جداشـده» اسـت که به آن تحلیـل «موزائیکی» یا تحلیلی مبتنـی بر تفکر «بازی» می‌گوینـد. در این چارچوب اگر بخواهیم ایران را در قرن بیسـت‌ویکم تحلیل کنیم، معتقدم باید از تئوری سـائول کوهن اسـتفاده کرد تا در آن چارچوب، تصویر ایران را بازنمایی کنیم. «سـائول کوهن» یکـی از بزرگ‌ترین نظریه‌پردازان و اندیشـمندان در حـوزه دانش ژئوپلیتیک اسـت. کوهن برای بازنمایی و ارائه تصویری از جهان، سـه منطقه ژئواستراتژیک در نظریـه خود تعریف می‌کنـد که در این مناطق، اساسـا منازعه، کشمکش و حتی تنیست و نبات وجود دارد؛ به نوعی می‌توان گفت تمرکز قدرت به معنی متداول آن در ذات این مناطق تعریف شـده است. منطقه ژئواستراتژیک آتلانتیک شامل اتحادیه اروپا، آمریکای شـمالی و کشـورهای متحد این دو منطقه مانند اسـترالیا، منطقه ژئواستراتژیک اوراسیا شامل فدراسـیون روسـیه، آسـیای مرکـزی، قفقاز و برخی از کشـورهای غرب روسـیه، مانند بلاروس و اوکراین است که در این حوزه روسـیه به‌طور سـنتی قدرت اصلی منطقـه ژئواسـتراتژیک بـوده و پیرامون خود را به تسـات درآورده اسـت. همین‌طور منطقه ژئواستراتژیک نوظهور در اواخر قرن بیستم به نام «منطقه پاسیفیک ـ آسیا» که مرکز آن چین اسـت و سایر کشـورهایی که به‌نوعی زیر نفوذ قدرت چین قرار دارند یا متصل به اقتصاد چین هسـتند. منطقه شـفره‌دار را هم به‌عنوان قلمرو ژئوپلیتیکی می‌دانند که در آینده به سـطح یک منطقه ژئواستراتژیک درخواهد آمد.

در حقیقت این سـه منطقه ژئواسـتراتژیک در جهـان روی سـایر فضاهـای جغرافیایـی تحـت سـلطه قلمروهـای ژئوپلیتیکی رقابت می‌کننـد. کوهـن ایـن فضاهای رقابتـی سـه منطقه ژئواستراتژیک را کمربندهای شکننده می‌نامد. فضاهای جغرافیایی که اساسـا بر اثر رقابت این سـه حوزه قدرت، غالبا در بی‌ثباتی به سر می‌برند؛ زمانی مجدد که حوزه ژئواستراتژیک و زمانی منطقه ژئواستراتژیک دیگر می‌شـود یا اساسـا به مرور بر اثر رقابت قـدرت، در وضعیت کشورهای ازهم‌فروپاشـیده قرار می‌گیرند. این کمربندهای شکننده، بخشـی از اروپای شـرقی شـمال آفریقا و آسـیای جنوب غربی و خاورمیانه و برخی از فضاهـای آسیای جنوب شرقی را هم دربر می‌گیرد.

● **جایگاه ایران در این میان کجاست؟**

اگـر با این تصویر و مقیاس جغرافیایی بازنمایی‌شـده از سـطح جهـان به ایران نگـاه کنیـم، در قـرن بیسـت‌ویکم ایران را می‌بینیم که همواره مورد رقابت این سه حوزه ژئواستراتژیک در قرن بیسـت‌ویکم خواهـد بود. اگر از این چارچوب به جهان نگـاه کنیم، ایران باید در قرن بیسـت‌ویکم، برای مواجهه با فضاهای ژئواستراتژیک برنامه مشـخصی داشـته باشـد که ببیند منافع ملی‌اش در پیوند با کدام یک از قلمروهای ژئواسـتراتژیک بیشـتر فراهم می‌شود و به شـوق خود بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسـیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **فکـرمی‌کنید در موقعیت کنونی که ایـران در آن قرار‌دار‌د، بهتر است ایران با کدام‌یک از این سه منطقه ژئواستراتژیک پیوند داشته باشد؟**

قبل از اینکه به این سـؤال پاسـخ دهم باید بگویم یک پارادایم نوظهور جدید هم در جغرافیای سیاسـی از اواخر قرن بیسـتم در این علـم شـکل گرفتـه که جهان و بازنمایی جهان را نه بر اسـاس منطـق «مجزایی یا موزائیکی» که قبلا به آن اشـاره کردم می‌بیند، بلکه در جغرافیای سیاسی، به جای قلمروبندی و تحلیل روابط یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۴. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **فکـرمی‌کنید در موقعیت کنونی که ایـران در آن قرار‌دار‌د، بهتر است ایران با کدام‌یک از این سه منطقه ژئواستراتژیک پیوند داشته باشد؟**

قبل از اینکه به این سـؤال پاسـخ دهم باید بگویم یک پارادایم نوظهور جدید هم در جغرافیای سیاسـی از اواخر قرن بیسـتم در این علـم شـکل گرفتـه که جهان و بازنمایی جهان را نه بر اسـاس منطـق «مجزایی یا موزائیکی» که قبلا به آن اشـاره کردم می‌بیند، بلکه در جغرافیای سیاسی، به جای قلمروبندی و تحلیل روابط یک‌بارمصرف از سال ۲۰۱۲ میلادی ممنوع شد. بخشی از این ممنوعیت‌ها به دلیل مشـکلات زیسـت‌محیطی و بخشـی نیز به دلایل اقتصادی بوده است. یک خودرو می‌تواند حدود ۱۱ متر با نفتی که برای تولید یک کیسه پلاسـتیکی مصرف می‌شـود، حرکت کند. در ایران با وجود اینکه روز ۲۱ تیرماه به‌عنوان روز بدون پلاسـتیک تعریف شده ولی به‌نظر می‌رسد باید یک عـزم همگانی، چه از طرف دولتمردان و چـه از طرف مردم در این خصوص صورت گیرد.

● **راهـی جایگزین:** به‌نظر می‌رسـد در کنار آگاه‌سـازی مردم یکی از کارهایـی که می‌تواند بیشـترین اثر را در رعایـت مصرف‌نکردن کیسه پلاسـتیکی داشته باشد، دریافت وجه کیسـه در فروشگاه‌ها باشـد که باعث می‌شـود مـردم مانند قدیـم به زنبیـل خریـد رو بیاورند. اثر کیسـه‌های پلاسـتیکی یک‌بارمصرف از پلی‌اتیلن فشـرده (high density polyethylene) یـا HDPE تولیـد می‌شـوند. یـک راه‌حـل دیگـر جایگزین‌کـردن اسـتفاده از پلی‌اتیلن با چگالـی پایین (low density polyethylene) یا LDPE اسـت. این کیسـه‌ها ضخیم‌تر و قابل اسـتفاده مجدد هسـتند. مشـکل در کران‌نریودن کیسـه‌های LDPE اسـت. راه‌حل دیگر اسـتفاده از مواد تجزیه‌پذیر یا biodegradable که عموما در طبیعت زودتر از HDPE تجزیه می‌شوند. یک نمونه مشهور از این مواد نشاسـته ذرت (cornstarch) است و به‌نظر می‌رسد از همه سهل‌تر خرید در بازکت‌های کافئی است. ۴. نکاتی که در مصرف وسایل خانگی مناسـب اسـت مورد توجه قرار دهیم: الف) وسایل برقی و شارژر دسـته‌های الکترونیکی در صورت اتصال به پریز برق حتی هنگامی که خاموش هسـتند یا در حال شارژکردن نیسـتند هم مقداری برق مصرف می‌کنند. بنابراین دوشـاخه برق همـه دسـته‌های الکترونیکی را در زمان‌هایی کـه اسـتفاده نمی‌کنید، از پریز بکشید تا ضمن کاهش مصرف برق بر طول عمر آنها افزوده شود. ب) باتری دارای مواد شیمیایی بسیار خطرناکی اسـت که در طبیعت آثار مخرب و جبران‌ناپذیری ایجاد می‌کند به همیـن دلیل این علامـت را روی آن درج کرده‌اند تا به سـطل زباله انداخته نشود. بنابراین باید باتری‌های خرابی خانه و مصرف‌شده را جمع‌آوری کـرد و فقط به مراکز بازیافت تحویل داد. ج) جدا سـازی بسـماندهای خانگی به‌صورت خشک و تر، ساده‌ترین کاری است که مردم می‌توانند در منازل انجام دهند. فواید بازیافت زباله می‌تواند به میزان زیادی بر استفاده دوباره از زباله و چرخه بهبود شرایط شـرط بگذارد. با استفاده مجدد از زباله‌ها کم‌کم هدف آن درک شده و به خلط مخیط زیست کمک شایانی خواهد شد. برای این اقدام هم جامعه هر فرد باید تفکیک زباله را بسیار جدی تلقی کرده و آن را اجرا کند. ۳. متاسفانه اگر متوافع دیگر می‌شود که در اسـتکاه‌های اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و همین‌طور خودروهای شخصی در ابتدای روز برای گرمشـدن موتور خودرو جرا کار می‌کنند که به دلایل زیر بهتر اسـت از این کار خودداری شود: موتور خودروهای اروپایی دارای یک سیسـتم واحد کنترل موتـور یا ECU هسـتند و حتی در دمـای زیر صفر درجه هم به سـرعت موتور را آماده حرکت می‌کند. به گفته مهندسـان خودرو در مقایسـه با شوفر حرکت، بیشـترین ثبات، توسعه و ایجاد بسیاری از پرای کشور ایران در این فضای سراسر رقابت، رقم بزنند.

● **آیا در جهـان، مناطق محلـی هم‌کمونه که به آشـاره کرده‌اید، وجود دارند که نقش جهانی بازی کنند؟**

بله شـهرها و مناطق لاتا بندرهاتـی و همین‌طـور برخی از شهرهای قاره‌های مانند مسـکو و سـن‌پترزبورگ یا حتی یاوک و پون؛ عموما این شـهرها بازیگران خیلی مهمـی هسـتند و در ادبیات علمی از آنهـا به نام شـهرهای جهانی یاد می‌شـود. در حقیقت مقیـاس عملکردی آنهـا در حوزه اقتصاد، مقیاس جهانی جهاتی اسـت؛ همان‌طورکه در مباحث اسـاد شـد. درحال‌حاضر، شـهر بنگلور هندوستان، به‌لحاظ سـطح‌بندی جغرافیایی در مقیاس محلی قرار دارد، اما عملکرد آن در اقتصاد جهانی جهانی است. در این چارچوب گلوکی منابع پژوهشی حتی اعلام کرده‌اند که این شهر به تنهایی در سـال ۲۰۱۳ ـ ۴۶۰ میلیارد دلار بـرای هند تولید می‌کند! در حقیقت این شـهر پ